

Επιβάται, κοινῶς Πιβάτες. Κομόπολις μοναδική τῆς Αν. Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντίδος, με ὠραίαν παραλίαν καὶ ἐκτεταμένον ὄριζοντα, περί τὰ ἑξήκα χιλιόμετρα ἀνατολικῶς τῆς Σηλυβρίας εἰς ἣν ὑπήγετο διοικητικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὅλοι Ἕλληνες, 1605 κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920. κατεγίνοντο εἰς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοργίαν, ναυτιλίαν, καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν βουτύρων ἐν Κων/πόλει. Ἦσαν προοδευτικοί, ἠγάπων τὰ γράμματα καὶ ἀπὸ ἐτῶν εἶχον σχολεῖα Ἑλληνικὸν καὶ Δημοτικὸν τὰ ὅποια ἐνίσχυσαν τῷ 1798 ὡς φαίνεται ἐν σιγγιλίῳ ἐκδοθέντι ἐπὶ πατριάρχου Γερασίμου. καὶ τὰ ἐπροίκισαν με σπουδαῖα κληροδοτήματα κατατεθειμένα ἐν τῇ ἀνακτῇ Ἀθηναίᾳ τραπέζῃ οἱ Ἀγγελῆς Καμινάρης, Βασίλειος Ἐλευθερόπουλος, ἡ σύζυγός αὐτοῦ Ἄννα ὡς καὶ τινες ἄλλοι ὧν τοὺς τόκους δυστυχῶς στεροῦνται ἀπὸ τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ ἐντεῦθεν. Εἶχον τρεῖς ἐκκλησίας, τὴν ἀνατολικὴν παρασκευῆς, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὴν ἀνατολικὴν Μαρτύρων. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κατέστησε ἐπισημαστικὴν τὴν κομόπολιν ταύτην ἦσαν τὰ ἐν αὐτῇ Ἀρχιγένεια διδασκαλεῖα γνωστά ἐν ὅλῃ τῇ Θράκῃ καὶ μικρῇ Ἀσίᾳ τὰ ὅποια ἰδρυσεν τῷ 1857 ἡ φιλοκατρία τοῦ Σαράντη Ἀρχιγένους, τέκνου τῶν ἐπιβατῶν. Σπουδᾶσας ἐν Παρισίοις ἰατρός ἐδίδασκεν ἐπὶ 33 ἔτη εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολὴν τῆς Κων/πόλεως καὶ ὑπῆρξεν ἰατρός τοῦ γυναικονίου τοῦ σουλτάνου. ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιγένης τὰ ἐπροικοδότησε πλουσίως, ἐκτός ἄλλων καὶ μεθ' 2.000 πούγγιά γρασίων, με πλουσίαν βιβλιοθήκην, με ἐργαλεῖα φυσικῆς, χημείας καὶ σκελετόν ἀνατομίας. Τὰ Ἀρχιγένεια κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύσεώς τωγ εἶχον καὶ οἰκοτροφεῖον διὰ σαράντα ἄπορα κοράσια. Ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῶν ὁ Ἀρχιγένης ἐκτίσεν ὠραίαν τῷ 1863 ὠραίαν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν 40 Μαρτύρων ἵνα ἐκκλησιάζονται αἱ Ἀρχιγενίδες. τῷ 1867 ἰδρύσε τὸ Ἑλένειον Γυμνάσιον ἀρρένων εἰς τιμὴν τῆς συζύγου του Ἑλένης τὸ ὅποιον ἐπαυσε λειτουργοῦν τῷ 1894. Τὰ Ἀρχιγένεια ἐλειτούργουν ἀνελλιπῶς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεός των μέχρι τοῦ 1922 ἦτοι μέχρι τῆς ἀναγκαστικῆς ἐγκατα-

Ἐπισημαστικὸν εἰς δι-
 α τὴν ἰστορίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

λείψεως τῆς θράκης ὑπὸ τοῦ γηγενοῦς ἑλληνικοῦ πληθουςμοῦ. Ἐκεῖ μακρὸ τοῦ θορύβου τῶν πόλεων αἱ Ἀρχιγενίδες ἐμάνθανον τὰ ἑλληνικὰ γράμματ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν θεόν, τὴν πατρίδα, τὴν οἰκογένειαν. ὅταν συνεπλή- ρουν τὰς σπουδὰς των αἱ περισσότεραι ἐπεδίδοντο μετὰ ζήλου εἰς τὸ δασκαλικὸν ἐπάγγελμα καὶ μετ' ἀληθινήν αὐτακάρνησιν μετέβαινον καὶ εἰ τὰ μικρότερα σχολεῖα τῶν ἑσχατιῶν τῆς Ἀνατολῆς νά διδάξωσι τὴν γλῶσσαν μας εἰς τούτους τουρκοφώνους Ἕλληνας.

Ὁ Χατζηνακ εἰς τὴν Mission und Verbreitung des Christentus in der ersten Jahrhunderten

ἀναφέρει ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς διε- δόθη εἰς ἑπίβατα πρὸ τοῦ 325. Ἐπίσης ἑπίβατα τὰς ὀνομάζει Κωνσταντι- νος ὁ ἀπὸ Σιναίου πατριάρχης Κων/πόλεως ἐν τῇ Κωνσταντινιάδι, σελ 321 ὁ δὲ Ἄθ. Ἰγνηλάντης εἰς τὰ μετὰ τὸν 1453, σελ 145 τὰς λέγει ἑπίβατα. Εἰς τὰς ἑπίβάτας ἔκτισεν μέγαν πύργον ὁ πρὸς Ἀλέξιος Ἀποκαυχος κατὰ Κων/πόλιν κατὰ τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Καντακουζηνοῦ. ὅταν ἀπε- σιάσας τῇ 1341 κατέφυγεν εἰς τὸν πύργον. Ν. Γρηγορῆς, Τ. Β. σελ 585. τῇ 1347 εἰς τὸ φρούριον τῶν ἑπιβατῶν κατέφυκε ὁ Ἰωάννης Σεβαστοκράτωρ, ἀδελ- φός τῆς βασιλίδος Βιρήνης καὶ συνεζεύχθη τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξίου Ἀ- ποκαύχου. Ν. ΓΡΗΓ. Τ. Β. σελ 727. Ἐν αὐτῇ τῇ πύργῳ εἶχε περιορισθεῖ τῇ 1347-1358 ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ ὁ υἱὸς του Μαθθαῖος, ἡλευθερώθη δὲ ὅταν παρήτησε τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος. ὁ πύργος ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1878.

Αἱ ἑπιβάται ὑπέστησαν πολλὰ ἀπὸ τὰς ἑλληλοδιαδόχους ἐπιδρομάς, τῇ 1452 ὁ Κεχαγιά-βέης παρῳγγέλη ὑπὸ τοῦ σουλτάνου νά κατακόψῃ τοὺς κα τοίκους τῶν ἑπιβατῶν. Φραντζῆς Β. Κεφ. Γ. σελ 52. ὁ Δούκας ἈΖ. σελ 145 λέ- γει ὅτι εἰς τὸν Καρτζάβην διατρέχοντα κατὰ τὸν χρόνον τῆς μετακο- μῆσεως τοῦ τηλεβόλου ἀπὸ ἄδριανουπόλεως εἰς Κων/πολιν παρεδόθησαν ἡ Μεσημβρία, ἡ Ἀγχίαλος, ἡ Βιζύη, ὁ πύργος τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τὸ φρού- ριον τῶν ἑπιβατῶν. Κατὰ τὸν Τοῦρκον ὁμοῦ ἱστορικὸν Χαντούμην αἱ ἑπι-

βάται ως και η Σηλυβρία παρεδόθησαν εις τον Μωάμεθ μετά την Άλωσιν της Κων/πόλεως. Κατά τα γραφόμενα υπό του Νικ. Γρηγορά εις τόμ. Β. σελ 602 ο πύργος των Επιβατών ητο οχυρότατος και δύσμαχος με ύψηλās επάλξεις, έχων πάντοτε ύδωρ άφθονον δι' ύπογείου δρόμου, εφοδιασμένος με άποθήκας δια τροφάς ώστε να άνθίσταται εις μακράν πολιορκίαν. Από αυτά λίαν πιστευτόν τό υπό του Τούρκου συγγραφέως αναφερόμενον ότι παρεδόθη εις τον Μωάμεθ μετά την Άλωσιν της βασιλίδος των πόλεων ομοῦ με την Σηλυβρίαν ης τό φρούριον ητο δυσάλωτον.

Αι επιβάται ησαν η πατρίς της Δσίας Παρασκευής γεννηθείσης εν έτει 1150 και ταφείσης εν Καλλικρατεία, χωρίω απέχον τριών των Επιβατών. Τῷ 1639 επί Παρθενίου του Α. και του Σουλτάνου Μουράτ του Α. ο της Μολδαβίας ηγεμών Βασίλειος κατέκλιμασεν τό Άγιον της Δσίας Δείψανον εκ της εν Κων/πόλει πατριαρχείης Βουλγαρίας εις τό Ιάσιον πληρώσας εκ ιδίων 260 πρυγία, χρέη της πατριαρχείης εις τους Τούρκους. Μέχρι σημερον ευρίσκεται εις τό Ιάσιον της Ρουμανίας σεβόμενον και ιδιαιτέρας τιμώμενον εις όλην την Τουμανίαν. *Ημῖν ἔτι 14 βιαιότης.*

Οι Επιβατινοί θεωροῦν την Δσίαν ως κολούχον της κωμοπόλεως των και πολάκις την σωτηρίαν αυτης απέδωσαν εις αυτην. Κατά την επιδρομή των Κιρτζαλήδων περί τά 1810, υπό την άρχηγίαν του Α. Δαλκαβούκη περί τους 100 Επιβατινοί ενεκλείσθησαν εντός του πύργου ίνα άμυνθώσι και οι λοιποί κατέφυγον εις τά πλοία. Ο άρχηγός των Κιρτζαλήδων έξω των Επιβατών παρά τό θετέ-κιοϊ κεσών του ίππου έθανατώθη και οὔτω έματα δθη η σφαγή. Οι κάτοικοι απέδωσαν την διάσωσίν των εις την Δσίαν Παρασκευήν.

Με την συνθήκην της ανταλλαγής τῷ 1922 οι Επιβατινοί υπεχρέωθησαν να εγκαταλείψωσι την πατρίδα των, οι περισσότεροι αυτών εγκατεστάθησαν εις τό Μπαξέ-τσιφλίκι μαγευτικήν τοποθεσίαν παρά την Θεσσαλονίκην και τον θερμαϊκόν κόλπον και εκτισαν τας Νέας Επιβάτας.